

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
ХУДОЖНЬО-ГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА
ТА ГРАФІКИ**

«НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В СИСТЕМІ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД, ПЕРСПЕКТИВИ»

Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції

**15 травня 2024 року
м. Одеса**

ОДЕСА – 2024

УДК: 378:37.09:7-057.86(08)

**Рекомендовано до друку Вченою радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського» (Протокол № 17 від 27.06.2024р.)**

Упорядники: Твердохлібова Я. М., кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри теорії і методики декоративно-прикладного мистецтва та графіки;

Спасскова О. П., кандидат мистецтвознавства, асистент кафедри теорії і методики декоративно-прикладного мистецтва та графіки.

Рецензенти: Ракович В. В. кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри образотворчого мистецтва і дизайну Херсонського державного університету;

Бартенева І. О., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Науково-методична організація процесу підготовки фахівців в системі художньо-педагогічної освіти: досвід, перспективи : тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (15 травня 2024 р., м. Одеса) / упоряд. Я. М. Твердохлібова, О. П. Спасскова. – Одеса : Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського, 2024. – 116 с.

До збірника ввійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Науково-методична організація процесу підготовки фахівців в системі художньо-педагогічної освіти: досвід, перспективи», яка відбувалася у Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» 15 травня 2024 року.

Збірник призначений для науковців (докторанти, аспіранти, магістранти), здобувачів вітчизняних та зарубіжних закладів вищої освіти, педагогічних працівників різних типів закладів освіти, художників, дизайнерів, представників творчих спілок, арт-ринку.

Автори тез несуть особисту відповідальність за достовірність поданих матеріалів та за порушення прав інтелектуальної власності інших осіб.

здійснювати художній аналіз та художню інтерпретацію в процесі пояснення програмного матеріалу за темами живопису, графіки, декоративно-прикладного мистецтва, театрального-декораційного мистецтва, дизайну, скульптури).

Практичний досвід педагогів-художників кафедр факультету засвідчив, що визначені методи сприяють формуванню уміння дидактично мислити, визначати мету та уміння цілеспрямовано здійснювати методичний супровід навчально-пізнавальної, творчої діяльності учнів на заняттях шкільного предмету «Образотворче мистецтво».

Зважаючи на зазначене, ми стверджуємо, що педагогічне управління процесом методичної підготовки вчителя образотворчого мистецтва може продуктивно здійснюватися за умов використання навчально-методичного комплексу дисциплін фахового спрямування та належної організації освітньо-виховного вектору безпосередньо в навчальному художньо-творчому середовищі факультет при наявності спеціалізованих аудиторій, майстерень, бібліотеки, виставкової зали тощо, а також навчально-виховного процесу в культурно-мистецьких осередках міста (музеї, театри, артгалереї) та організації проведення педагогічної практики студентів в сучасних закладах нової української школи.

На наше переконання, якість методичної підготовки вчителя образотворчого мистецтва також залежить від усіх педагогів, котрі здійснюють навчання студентів на художньо-графічному факультеті.

Ірина ХАРИТОНОВА

*викладач вищої категорії, член НСХУ, завідувачка класу ОТМ,
КЗПСО «Мистецька школа №15 імені Т. І. Боевої м. Одеси», м. Одеса*

ОБҐРУНТУВАННЯ ЩОДО ВЕДЕННЯ ДИСЦИПЛІН «РОБОТА НА ПЛЕНЕРІ», «ПРАКТИКА НА ПЛЕНЕРІ» ЕЛЕМЕНТАРНОГО ПІДРІВНЯ ПОЧАТКОВОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТНЬО-ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КЗПСО «МИСТЕЦЬКА ШКОЛА №15 ІМЕНІ Т. І. БОЄВОЇ М. ОДЕСИ»

Ключові слова: навчально-виховний процес, практика на пленері, художня культура, сприйняття та відтворення засобами образотворчої мови.

Концептуальний конструкт навчально-виховного змісту образотворчої практики на пленері.

Модернізація вітчизняної початкової мистецької освіти, вдосконалення навчально-виховного процесу і художньої підготовки учнів спеціалізованих навчальних закладів в умовах пленерної практики має здійснюватися з урахуванням таких вихідних положень, як:

- необхідність у зміні розуміння сенсу творчої природи дітей різного вікового розвитку та їхніх особистісних, духовних, естетичних, етичних, інтелектуальних потреб з притаманним їм духовно-творчим потенціалом у педагогічному розгляді індивідуума як феномена творчості за законами краси природи у всьому різнобарв'ї;

- формування усталеного розуміння кожною дитиною власної суб'єктної цінності, соціокультурної ідентифікації, свободи життєвого самовизначення своїх інтелектуальних, творчих можливостей;

- забезпечення цілісності, системності, цілеспрямованості, послідовності та поліаспектності процесу художньо-творчого розвитку, формування предметної компетентності в сфері культури та мистецтві, що передбачає: розвиток творчого мислення, інтелекту, інтуїції, уяви, асоціативності й креативності; формування досвіду, естетичних потреб, оцінок, смаків і асоціативного фонду особистості засобами образотворчого мистецтва, а також мотивації щодо творчої самореалізації у різних видах діяльності;

- розширення обсягу знань з теорії мистецтва та теорії творчості шляхом практичного опанування образотворчої мови, що можуть успішно використовуватися у навчально-виховному процесі інтеграції й взаємодії різних академічних художніх дисциплін, що стимулюють й активізують творчий розвиток юного художника - **Людини Культури**, майбутнього нашої держави.

Головні завдання концепт-ідеї введення у навчально-виховний вектор навчального закладу початкової мистецької освіти пленерних практик полягають в залученні учнів до духовної, художньої культури, загальнолюдських цінностей в процесі сприйняття та відтворенні навколишнього світу засобами образотворчої мови. За умов педагогічно організованих й методично забезпечених занять на пленері протікає інтелектуальний розвиток творчої дитини, трансформуються духовна сфера індивідуальності та розвивається цілісність внутрішнього світу особистості, її

художній досвід. Образотворча діяльність учнів на пленері є доцільним дидактичним чинником формування у дітей основ творчості. В цьому процесі педагог вчить не копіювати реальність, а навчає усвідомлено створювати образ, виявляти виразну суть природи, усвідомлено визначати її властивості, характер, а отже, виховує культуру почуттів і емоцій. Він створює педагогічні умови для образотворчої діяльності дітей так, щоб їхня навчально-творча діяльність на природі (пленері) були більш радісною, натхненою із довершеним продуктивно творчим результатом. Він має усвідомлювати, що основи ремесла, доведеного до рівня досконалості у виразному зображенні форм об'єктів природи та предметного світу, дозволяє зосередитися на почуттях і думках при пошуках виразної характеристики художнього образу під час створення дитиною роботи в будь-якому виді і жанрі образотворчого мистецтва. Педагог має розуміти, що саме в процесі художньо-творчої діяльності учнів на пленері формується здатність дитини до творчості. Отже, можна стверджувати, що дидактично вірно закладений фундамент зображення дійсності з природи в умовах природного середовища (пленеру) утворює позитивну мотивацію для самовдосконалення творчості дитини.

Нове розуміння процесів художньо-естетичного виховання надає можливість педагогу спрямувати свої психолого-педагогічні зусилля на розкриття природного дару дитини й розвиток її творчого потенціалу. Велика увага в процесі керівництва образотворчою діяльністю учнів на пленері має бути приділятися методичним питанням щодо розвитку здібностей учнів художньо-образно мислити, формування навичок в їхній композиційній діяльності, розвитку їхніх художніх здібностей й творчих здатностей, а також а також ще й питанням екологічного виховання засобами різних видів образотворчого мистецтва.

Суттєвим педагогічним завданням навчально-виховного процесу в умовах пленерної практики становить навчання осіб з особливими освітніми потребами. Інклюзивна форма навчання передбачає забезпечення рівного доступу до якісної освіти особам з особливими освітніми потребами шляхом організації їхнього образотворчої діяльності на основі застосування особистісно-орієнтованих методів навчання з урахуванням індивідуальних особливостей кожної дитини.

Важливого значення набуває техніка безпеки життєдіяльності на пленерних заняттях в умовах вірусної пандемії, особливо в умовах воєнного й повоєнного стану

в державі. Питанням охорони та безпеки діяльності учнів педагогом приділяється важливе відповідальне значення.

Тетяна ШЕВЧУК

*доктор філологічних наук, професор кафедри
англійської філології та світової літератури
Ізмаїльського державного гуманітарного університету,
м. Ізмаїл*

ВІЗІІ ВІЙНИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПОЛІТИЧНІЙ КАРИКАТУРІ ТА ПОСТЕРІ

Ключові слова: політична карикатура, плакат, громадська думка, меседж, сатирична графіка.

Політичний дискурс та його різноманітний жанровий простір опинилися у фокусі підвищеної суспільної уваги з початком російської агресії в Україні. Сучасна російсько-українська війна стимулювала відродження політичної карикатури та плаката як художніх засобів, що відрізняються метафоричною та сатиричною мовою. Ці форми мистецтва можуть відтворювати контексти, проблеми та розбіжності політичної ситуації за допомогою символів, алегорій, технік і композиції. Успішна політична карикатура може виконувати важливу критичну та контролюючу функції в суспільстві, сприяти формуванню громадської думки та прийняттю рішень, а також надавати розважальний погляд на новини.

«Плакат і карикатура, – зазначає Олександр Маєвський, автор монографії «Політичні плакат і карикатура як засоби ідеологічної боротьби в Україні 1939-1945 рр.» (2018), – є одночасно жанрами політичного й культурного дискурсу та належать до так званих креолізованих текстів. Як унікальний засіб комунікації, карикатура і плакат посідають проміжне місце між зображувальним мистецтвом та літературою й виконують прикладну функцію. Водночас кращі зразки карикатурної та плакатної продукції є носіями глибоких за змістовим наповненням художніх образів, мають властивість впливати на широкі верстви суспільства й володіють мобілізаційним

Зміст

Бартенєва І., Фазлуєв В. Теоретичні аспекти підготовки майбутніх фахівців мистецького спрямування до формування естетичної культури здобувачів освіти.....	3
Богайчук Л., Гвоздьева О. Образ Тараса Шевченка у творчості сучасних художників.....	7
Бредньова В., Прохорец І. Особливості методики графічної підготовки студентів молодших курсів на сучасному етапі.....	10
Брянський Г. Сенс педагогічно-мистецької творчості майбутнього вчителя образотворчого мистецтва у новітніх освітніх реаліях.....	13
Волинська О. Національна мистецька освіта України: досвід Галичини.....	17
Ворніков В. Формування толерантного менталітету особистості в світлі сучасних принципів навчання: інтегративна єдність мистецтва й педагогіки.....	20
Главенчук О. Метод викладання. Девіз викладача і здобувача освіти: «Будь-яке навчальне завдання виконане здобувачем освіти – потенційна виставкова робота».....	25
Гоманюк В. «Кодима-фест» – творча лабораторія Одеського художнього фахового коледжу ім. М. Б. Грекова (досвід практичної роботи 2016-2019 н. р.).....	32
Ейвас Л. Самобутність професійного мистецтва витинанки дніпровського регіону.....	34
Ейвас Л., Губа А. Народна обрядова символіка у декоративних композиціях сучасних українських митців.....	37
Ковальов О., Мірошниченко Н. Історично-мистецькі основи етнокультурної спадщини Сіверщини.....	41
Красюк І. Освітні втрати та шляхи їх подолання в умовах воєнного стану.....	46
Крижевська С Необхідні складові підготовки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва.....	50
Литовченко Н., Поступаленко Р. Популяризація українського мистецтва за кордоном під час війни.....	52
Лоза Н., Борисюк З. Анімалістика у художньому ткальстві. Шлях у пошуку художнього образу у навчанні здобувачів вищої освіти художньо-графічного факультет.....	55
Малік О. Артрезиденція «Ціна свободи» – новації в творчому середовищі візуального мистецтва України.....	57
Мунтян С. Значення Петриківського розпису в сучасному мистецтві.....	59
Орос І. Сучасні інтерактивно-розвивальні методи навчання майбутніх художників-педагогів: поєднання друкованої та комп'ютерної графік.....	61
Петренко О., Люта Д. Петриківський розпис у його культурно-історичному й художньо-педагогічному вимірах.....	66

Петренко О., Щербакова Л. Естетично-ментальні параметри побудови індивідуальної роботи зі студентами в межах курсу «Художньо-прикладна графіка».....	70
Петрук Р., Воронюк А. Досвід розпису монументального об'єкта під керівництвом Володимира Прядки.....	75
Петрук Р., Прокопенко Г. До питання розробки монументального об'єкта як навчального завдання.....	77
Ракович В. Синтез традиційних і сучасних підходів під час вивчення матеріалознавства у живописі.....	79
Резніченко Г. Тарас Шевченко в українському образотворчому мистецтві.....	83
Смичковська О., Бредньова В. Удосконалення підходів до навчання онлайн на практичних заняттях з графічних дисциплін.....	86
Спаскова О. Дослідження декоративно-прикладного мистецтва Слобожанщини XVII – XVIII ст. у виданнях з книжкової колекції Бібліотеки Університету Ушинського.....	89
Спаскова О., Ван Сює Питання традицій та інновацій у підготовці магістрантів-художників із КНР.....	92
Твердохлібова Я. Методична підготовка майбутніх вчителів образотворчого мистецтва.....	95
Харитонова І. Обґрунтування щодо ведення дисциплін «Робота на пленері», «Практика на пленері» елементарного підрівня початкової мистецької освітньо-виховної діяльності КЗПСО «Мистецька школа №15 імені Т. І. Боевої м. Одеси».....	99
Шевчук Т. Візії війни в сучасній українській політичній карикатурі та постері.....	102
Шкільник О. Тема козацтва в образотворчому мистецтві як засіб формування патріотизму і національної ідентичності особистості: історичний аспект.....	109

Наукове видання
НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦІВ В СИСТЕМІ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ:
ДОСВІД, ПЕРСПЕКТИВИ
Всеукраїнська науково-практична конференція
м. Одеса, 15 травня 2024 року